

Sözcük Dağarcığı

Şarj sözcüğü dilimize Fransızca'dan geçmiş. Yalnızca bizim dilimizde değil İngilizce gibi başka batı dillerinde de aynı süreçten geçmiş sözcükler var. Sözcüğün kökeni yük anlamına "charge". İngilizce konuşan ülkeler bu sözcüğü "çarc" diye telaffuz ederken biz Fransızca orijinaline sadık kalıp şarj diye almışız. Bir şeye yükleme yapmaya yarayan aletlere de şarjör adının verilmesi de benzer nedenlerden. Sözcüğün yük anlamına gelen ilk biçimi zamanla elektrik yükü için de kullanılır olmuş. Elektrikli aletlerimize yükleme yapmamızı sağlayan aletlere şarj aleti dememizin nedeni de bu. Ne var ki son yıllarda, belki cep telefonu, müzik çalar gibi elektrikle çalışan aletlerin yaygınlaşmasıyla dilimizde bu sözcüğün belirgin bir biçimde farklı söylenişi görülür oldu. Birçok kişi sözcüğü şarj yerine şarz olarak söylüyor. Bunun en önemli nedeni Türkçede sonu "rj" ile biten sözcüklerin olmayışı diyebiliriz. Dil yaşayan bir olgu. Zamanla bu yanlış kullanımın yaygınlaşarak aslının yerini aldığını görürsek şaşımayalım! ■

Burgaz

Türkiye'de adının içinde "Burgaz" sözcüğü geçen pek çok yer var. Lüleburgaz, Kemerburgaz, Karaburgaz ya da Burgaz Adası bunlardan birkaçı. Bütün bu Burgazların kökeninde yer alan sözcük Rumca Pyrgos sözcüğü. Burç, hisar, kale gibi anlamlara gelen bu sözcük zamanla Türk ağızına uydurulmuş ve Burgaz'a dönüşmüş. Eski çağlarda kentler, kalelerin güvenli duvarları arasına kurulur, bir düşman saldırısı olasılığında hemen savunma durumuna geçilirdi. Bu nedenle kentlerin kökeninde Burgazların olması doğal. Aynı sözcük Almancada da var. Kale anlamına gelen "Burg" sözcüğüyle biten birçok kent adını kolaylıkla hatırlayabiliriz. Hamburg, Augsburg, Salzburg, Brandenburg bunlardan bazıları.

Kısa kısa...

Karanfil: Sözcüğün kökeni Sanskritçe kern-pehül. Anlamıysa kulağa takılan çiçek. Buradan Farçaya kernful, karanfül olarak geçmiş. Biz de karanfil olarak kullanmışız.

Randıman: Fransızca verim anlamına gelen rendement sözcüğünün dilimize geçmiş hali.

Şirket: Sözcüğün kökeninde Arapça "şirk" sözü var, anlamıysa ortak, ortaklık. İşte kurulan ortaklık anlamıyla bugünkü Türkçemizde kullanıyoruz.